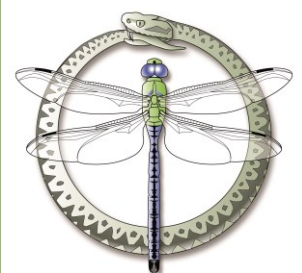
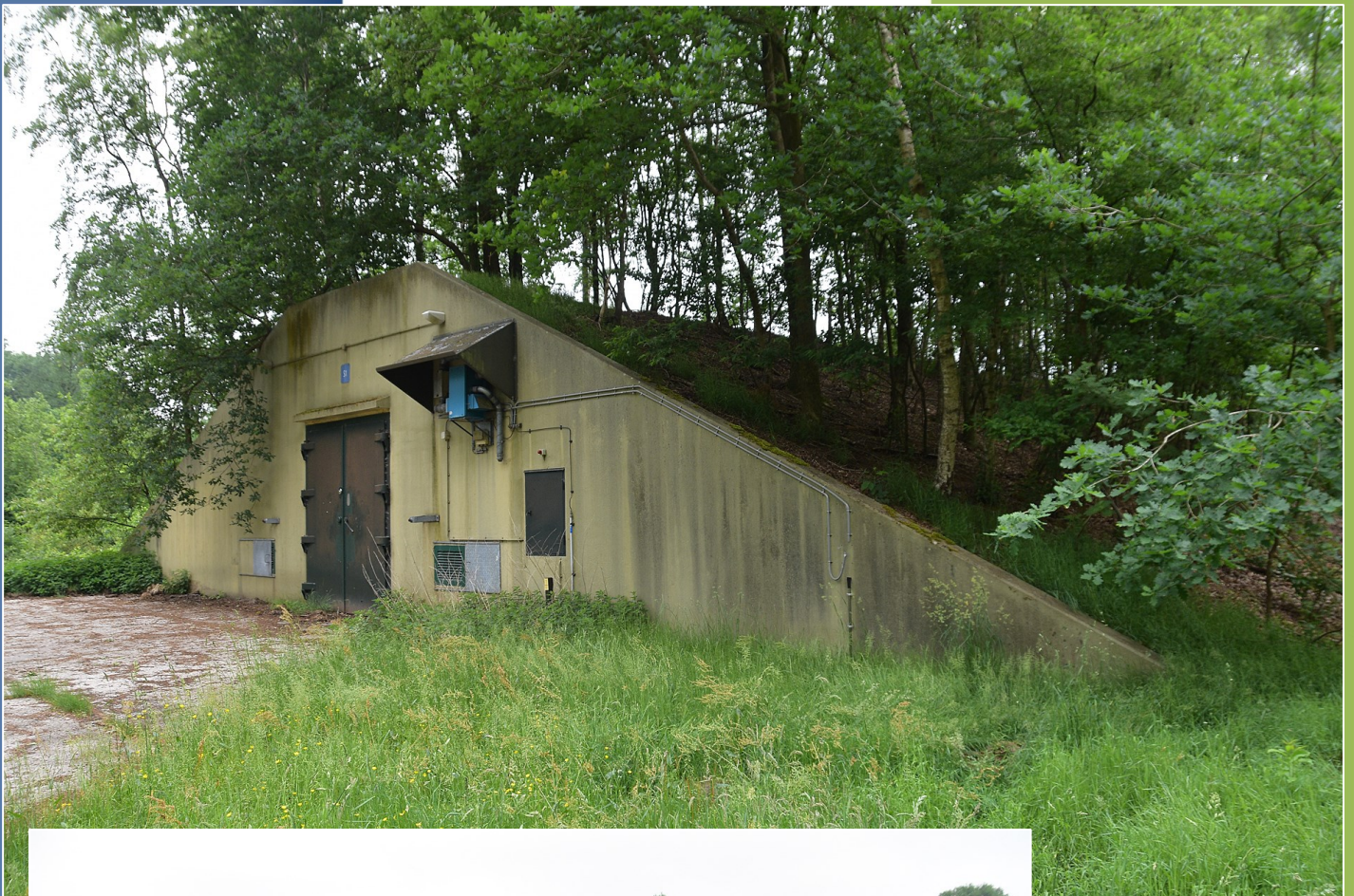

2016

Ecologische quickscan Herbestemming munitiedepot en nieuwbouw Nieuw Balinge

FaunaX
Faunistisch Onderzoek & Advies

COLOFON

BUREAU FAUNAX
Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk
0513-435024
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische quickscan

Herbestemming munitiedepot en nieuwbouw Nieuw Balinge

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
de Flora- en faunawet*

Gorredijk, 28 juni 2016

In opdracht van:
Rho Adviseurs voor Leefruimte

Contactpersoon:
Dhr. Jan Kleefstra

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk:
Dhr. S. van den Berg

Rapportage:
Dhr. S. van den Berg

Autorisatie:
Mw. ing. W. de Boer-Pronk

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2016). Ecologische quickscan herbestemming munitiedepot en nieuwbouw Nieuw Balinge.
Rapport 16058 Bureau FaunaX, Gorredijk.

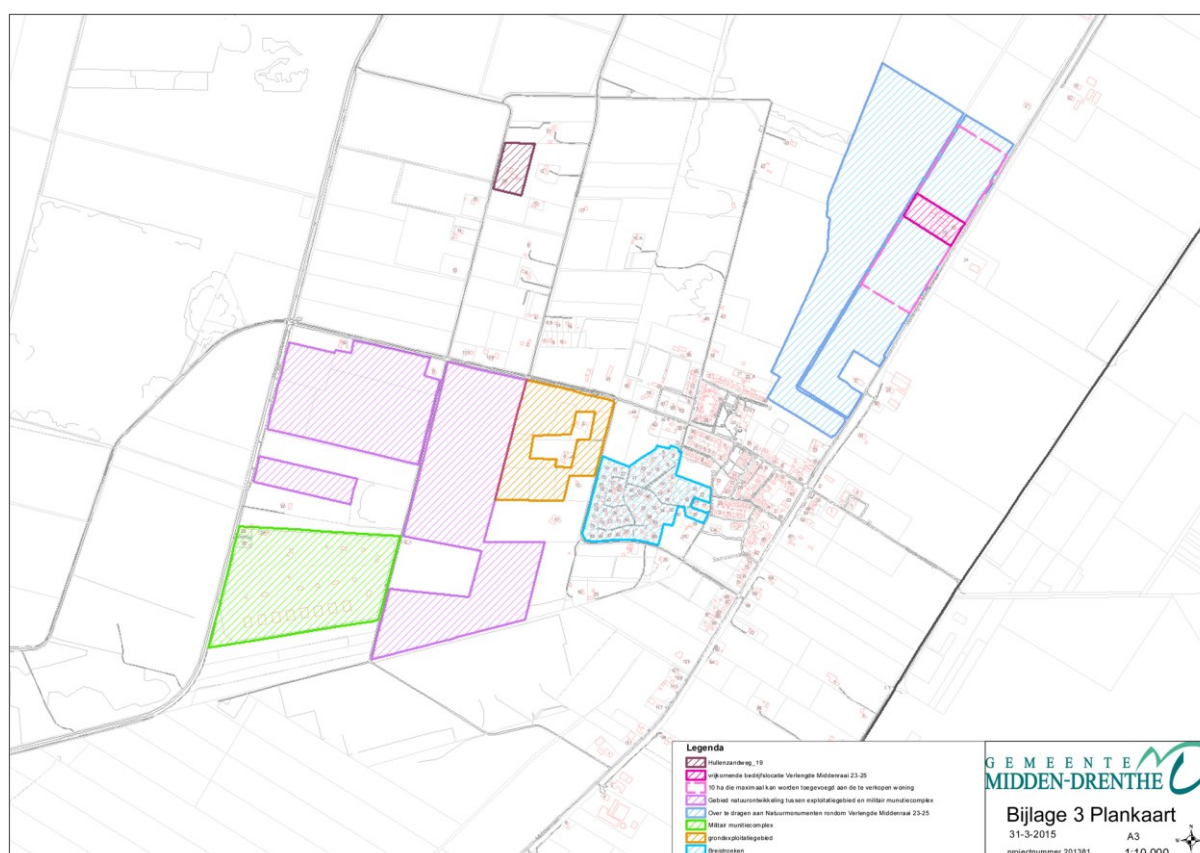
INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doel	1
1.3 Onderzoeksopzet	2
1.4 Ligging en karakteristiek van de planlocatie	2
2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING.....	5
2.1 Flora- faunawet	5
2.2 Natuurbeschermingswet.....	5
2.1 Natuurnetwerk Nederland/EHS.....	7
3. RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN.....	8
3.1 Flora.....	8
3.2 Vogels	9
3.2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen	9
3.2.1 Overige broedvogels.....	9
3.3 Zoogdieren	10
3.3.1 Vleermuizen	10
3.3.2 Das, boommarter en steenmarter	12
3.4 Vissen, amfibieën en reptielen	12
3.4.1 Vissen.....	12
3.4.1 Amfibieën	12
3.4.2 Reptielen.....	13
3.5 Ongewervelden	13
4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES	14
4.1 Overzicht beschermde soorten	14
4.2 Effectbespreking en aanbevelingen.....	14
4.2.1 Natura-2000.....	14
4.2.2 NNN/EHS	14
4.2.3 Algemeen voorkomende broedvogels	14
4.2.4 Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht	15
4.3 Overzicht vervolgstappen.....	15
5. BRONNEN EN LITERATUUR.....	16
BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET.....	1

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens het munitiedepot in Nieuw Balinge (gemeente Midden Drenthe in de provincie Drenthe), een nieuwe bestemming te geven. Dit is in bezit van Natuurmonumenten en is een rijksmonumentaal terrein. Men is van plan om de op het terrein gelegen depots te gaan gebruiken voor de opslag van historische bouwmaterialen. Er zullen op het terrein geen wijzigingen plaatsvinden aan de bebouwing en beplanting. In de directe omgeving vindt door Natuurmonumenten natuurontwikkeling plaats. Tevens heeft Natuurmonumenten land gekocht van enkele agrariërs, waarop zeven woningen zullen worden gebouwd. Figuur 1.1 geeft een overzicht van de voorgenomen plannen.

Figuur 1.1. Impressie ontwikkelplannen (groen gearceerd is het munitiedepot en oker gearceerd is het plangebied woningbouw).

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen er binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?

4. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 5.

1.3 Onderzoeksopzet

In opdracht van Rho Adviseurs voor Leefruimte, zijn de beoogde werkzaamheden op basis van een veldbezoek en ecologisch inzicht getoetst aan de bepalingen in de Flora- en faunawet. Een ecologische quickscan is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek, bedoeld om een inschatting te maken van de aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Het veldonderzoek voor deze quickscan is uitgevoerd op 2 juni 2016. Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied waarbij er is gelet op aanwezigheid of sporen van beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

1.4 Ligging en karakteristiek van de planlocatie

De planlocaties bevinden zich ten oosten van het dorp Nieuw Balinge in de gemeente Midden Drenthe. Nieuw Balinge is een voormalige veenkolonie en de omgeving wordt bepaald door landbouwgebied ontstaan uit de veenwinning en het Natura-2000 gebied Mantingerzand. Tegenwoordig vind direct rondom Nieuw Balinge door Natuurmonumenten natuurontwikkeling plaats. Figuur 1.2 toont de ligging van het plangebied.

Het munitiedepot is een rijksmonumentaal terrein in het bezit van Natuurmonumenten. Op het terrein staan 8 met grond afgedekte bunkers en 12 bovengrondse loodsen voor opslag van munitie. De verschillende bunkers en loodsen zijn verbonden met een verharde klinkerweg die jaarlijks geborsteld wordt. Het terrein is dicht begroeid met bomen om in het verleden ontdekking vanuit de lucht te bemoeilijken. Van oorsprong werden hier dennenbomen voor gebruikt, maar daar zijn een aantal van gekapt om de oorspronkelijke begroeiing met loofbos weer terug te krijgen. Het terrein is van de buitenzijde hermetisch afgesloten met een militair hekwerk. Figuur 1.3 geeft een schets van het terrein en een indeling van het munitiedepot.

Het terrein waar woningbouw plaats zal vinden bestaat uit voormalige landbouwpercelen omgeven door bosaanplant. De bosaanplant rondom de percelen bestaat voornamelijk uit loofhout en de boompjes zijn rond de 1 meter tot 1 meter zeventig hoog. Figuur 1.4 geeft een impressie van de percelen met de bosaanplant.

Figuur 1.4. Impressie perceel bestemming woningbouw met bosaanplant.

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet (zie bijlage).

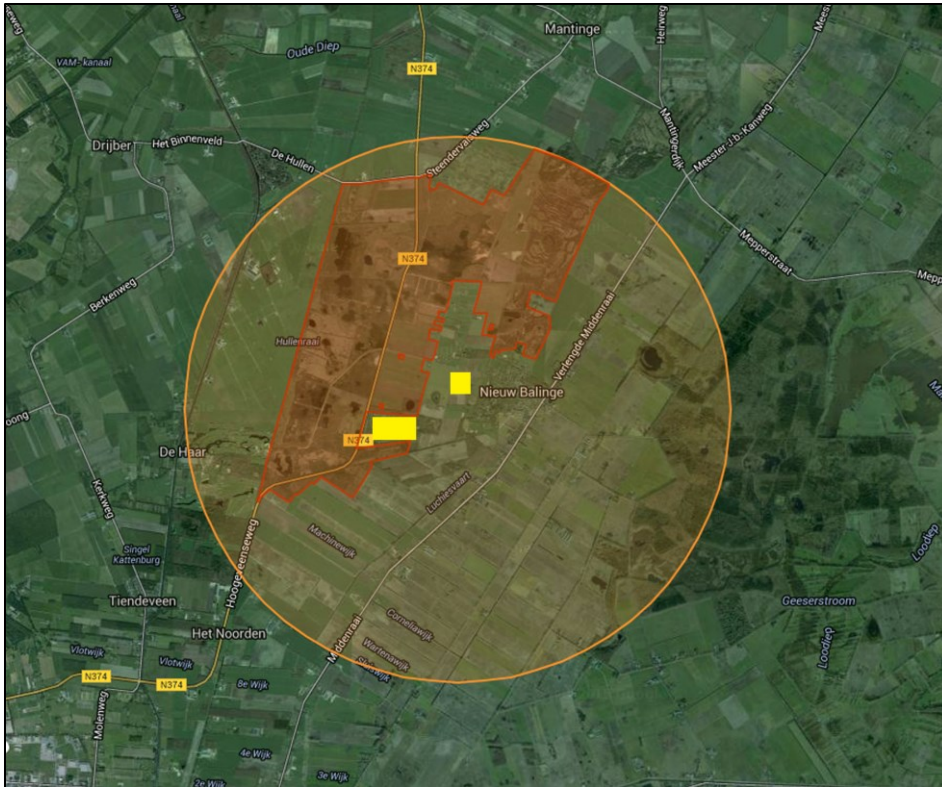
2.1 Flora- faunawet

De Flora- en faunawet draagt zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen. Naast deze verbodsbepalingen is de zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren.

De dier- en plantensoorten die zijn opgenomen in de Flora- en faunawet zijn onderverdeeld in drie tabellen, waarbij de soorten van tabel 1 het lichtst beschermd zijn en die van tabel 3 het zwaarst. Vogels hebben een aparte status. Alle inheemse in Nederland broedende vogelsoorten zijn tijdens de broedperiode zwaar beschermd. Tevens is er een groep vogelsoorten aangewezen waarvan het nest het gehele jaar, dus ook buiten de broedtijd, beschermd is. Deze groep is weer onderverdeeld in vijf categorieën. In bijlage I bij dit document wordt de Flora- en faunawet verder toegelicht.

2.2 Natuurbeschermingswet

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen. Zoals figuur 2.1 laat zien ligt het plangebied in de directe omgeving van het Natura 2000-gebied Mantingerzand.

Figuur 2.1. Binnen een straal van 3 kilometer (binnen de gearceerde cirkel) van de plangebieden (geel) bevindt zich het Natura 2000-gebied Mantingerzand (bron: Alterra).

Het Mantingerzand is een stuifzandgebied met heide en stuifzandheuveld met jeneverbessen. Naast het gelijknamige Mantingerzand omvat het Natura-2000-gebied het Balinger- en Hullenzaai, het Koolveen, het Grootte Veld, het Lentsche Veen en de Martensplek. De bodem wordt grotendeels bepaald door de dekzandstuifzandrug tussen het noordelijk gelegen Mantinge, het oostelijk gelegen Nieuw Balinge en zuidelijk gelegen Tiendeveen.

Vanaf 1992 vindt er door Natuurmonumenten natuurontwikkeling plaats door aankoop van omliggende landbouwgronden, waardoor de resterende natuurreservaten met elkaar kunnen worden verbonden. Dit plan is gestart onder de naam 'het Plan Goudplevier' en heet inmiddels 'Plan Mantingerveld'.

Het Mantingerveld is voor de volgende habitattypen aangewezen: H2310 - Stuifzandheiden met struikhei, H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen, H2330 - Zandverstuivingen, H3160 - Zure vennen, H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden), H4030 - Droge heiden, H5130 - Jeneverbessstruwelen, H6230 - Heischrale graslanden., H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen, H9190 - Oude eikenbossen.

Op H2310 - Stuifzandheiden met struikhei en H9190 - Oude eikenbossen na zijn deze habitattypen gevoelig tot zeer gevoelig voor verzuring en vermisting door N-depositie uit de lucht.

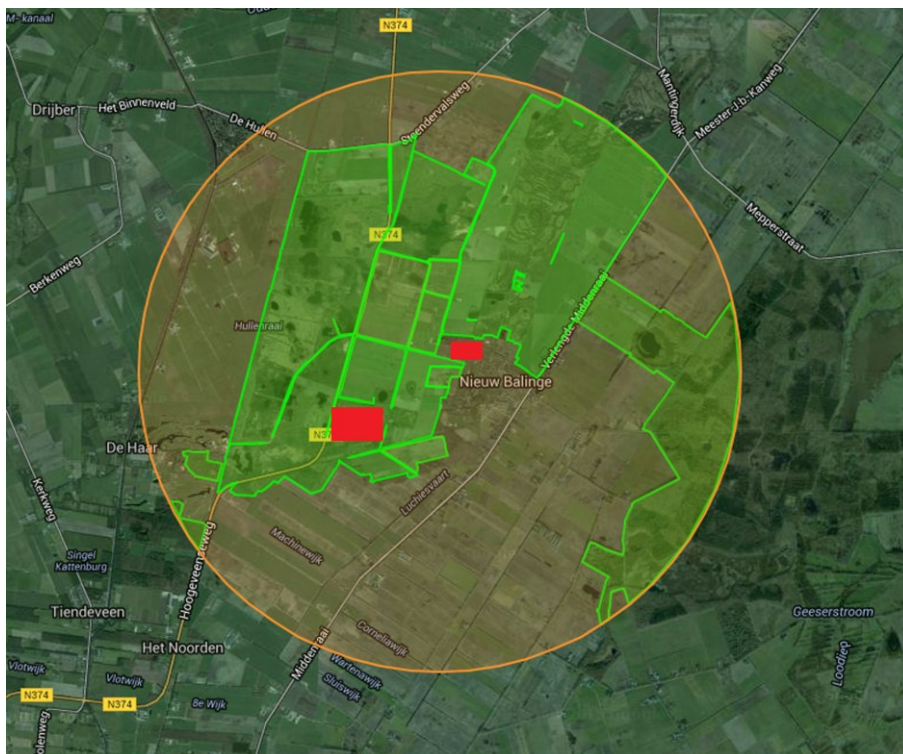
De habitattypen waar het Mantingerveld voor is aangewezen komen in de beide plangebieden niet voor. De effecten van de herbesteding (opslag historische bouwmaterialen) van het munitiedepot, zullen niet verder reiken dan het terrein waarop het is gevestigd. De kleinschalige woningbouw, direct naast het dorp Nieuw Balinge, is in omvang dusdanig beperkt dat het naar alle waarschijnlijkheid geen negatieve invloed zal hebben op het Mantingerveld. Naar ons inzicht is een verdere toetsing aan de Natuurbeschermingswet

daarom niet nodig. Provincie Drenthe is in deze echter Bevoegd Gezag, en zij kunnen een ander inzicht hebben.

Het plangebied ligt in de nabijheid van Natura 2000-gebied Mantingerveld. Er bevinden zich binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden geen habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen. Negatieve effecten op deze habitattypen kunnen om die reden op voorhand worden uitgesloten. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is daarom naar ons inzicht niet nodig. Provincie Drenthe is in deze echter Bevoegd Gezag en zij kunnen een ander inzicht hebben.

2.1 Natuurnetwerk Nederland/EHS

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn. Zoals figuur 2.2 laat zien bevindt het munitiedepot zich in de NNN/EHS en het perceel waar woningbouw plaats zal vinden bevindt zich buiten de NNN/EHS. Door de herbestemming van het munitiedepot wordt de functionaliteit van de NNN/EHS niet aangetast. Toetsing aan de NNN/EHS is daarom naar ons inzien niet aan de orde. De provincie Drenthe is bevoegd gezag in deze en kan een ander inzicht hebben.

Figuur 2.2. Ligging plangebied t.o.v. de NNN/EHS.

Het munitiedepot ligt binnen de begrenzing van de NNN/EHS. Door de bestemmingswijziging zal de functionaliteit niet aangetast worden. Het perceel waar woningbouw plaats gaat vinden bevindt zich buiten de NNN/EHS. Een toetsing aan de NNN/EHS is naar alle waarschijnlijkheid niet aan de orde. Echter, de provincie Drenthe is bevoegd gezag in deze en is mogelijk een andere mening toegedaan.

3. RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN

3.1 Flora

Figuur 3.1 geeft een impressie van het munitiedepot. Het terrein is dicht begroeid met bomen. De herbestemming van het munitiedepot zal verder geen invloed hebben op de aanwezige flora op het terrein. De muren van de loodsen verkeren in zeer goede staat en er zijn geen beschermde muurplanten of geschikt habitat voor beschermde muurplanten aangetroffen.

De percelen waar woningbouw plaats gaat vinden hadden een landbouwbestemming. Het zijn geëgaliseerde ondergronden die kortgeleden ingezaaid zijn met Engels raaigras. Ten behoeve van de woningbouw heeft bosaanplant plaatsgevonden. De aanplant bestaat uit meidoorn en diverse andere loofboomsoorten. De ondergrond van deze aanplant heeft een ruderaal karakter en kenmerkt zich met begroeiing van schapenzuring, ridderzuring, kruiskruiden, brandnetel, margriet en diverse distels. Daarnaast werden algemene grassen als gestreepte witbol, grote vossenstaart en gewoon reukgras aangetroffen. Figuur 3.2 geeft een indruk van het perceel en de bosaanplant met aanwezige flora.

De aangetroffen flora indiceert dat de ondergrond matig tot zeer voedselrijk is. Op basis hiervan inclusief het gevoerde regelmatige maaibeheer binnen het plangebied. Op basis van het veldbezoek en het ontbreken van geschikt habitat kan het voorkomen van beschermde flora op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 3.1. Impressie toegangswegen met rondom bebossing.

Figuur 3.2. Impressie aanwezige flora plangebied woningbouw.

3.2 Vogels

3.2.1 *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen*

De herbestemming van het voormalige munitiedepot voorziet niet in kap van bomen. Daarom zullen er geen eventuele aanwezige jaarrond beschermde nesten verdwijnen. De op het depot aanwezige gebouwen zijn hermetisch afgesloten en zijn afgedekt met betonnen platen. Dit maakt de gebouwen ongeschikt voor huismussen of gierzwaluwen.

Het perceel met de bestemming woningbouw herbergt geen waarden voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Er zijn geen bomen aanwezig en er staan geen opstanden.

Het ontbreken van bebouwing of opstellen in het plangebied sluit de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van huismus of gierzwaluw op voorhand uit.

3.2.1 *Overige broedvogels*

De herbestemming van het munitiedepot zal geen nadelige invloeden hebben op overige broedvogels, aangezien er geen wijzigingen aan het plangebied zelf zullen gaan plaatsvinden.

Het perceel waar woningbouw plaats gaat vinden en het aangeplante bos bieden mogelijkheden voor diverse broedvogels. Het grasperceel is geschikt voor soorten als scholekster, gele kwikstaart en graspieper. In de bosaanplant kunnen vogels broeden als lijster, merel, braamsluiper, heggenmus en wilde eend.

3.3 Zoogdieren

3.3.1 Vleermuizen

De loodsen en grond bedekte bunkers op het munitiedepot zijn ongeschikt voor vleermuizen. De bebouwing is hermetisch afgesloten. Daarnaast zijn de gebouwen zeer droog. Er is een aantal loodsen van binnen geïnspecteerd, maar er zijn geen sporen aangetroffen die duiden op aanwezigheid van vleermuizen. Het enige dat werd aangetroffen waren verdroogde pissebedden die door het luchtrooster naar binnen zijn gekropen. De gebouwen zijn van een zeer goede kwaliteit en hadden als bestemming munitieopslag. Om weersinvloeden tot het minimum te beperken zijn de gebouwen zeer solide gebouwd en de enige ontluchting vindt plaats door middel van goed afgeschermdde luchtroosters. Figuur 3.3 geeft een impressie van de binnenzijde van de loodsen.

Binnen de bebouwing nemen de met grond bedekte bunkers een speciale plaats in. Dit zijn grote half cilindrische bunkers die bedekt zijn met grond waarop bomen groeien. Per bunker is er plaats voor 100.000 kilo munitie. De ruimte is zeer koel met een lage luchtvochtigheid. Deze ruimtes zijn ook hermetisch afgesloten en niet toegankelijk voor vleermuizen. Daarnaast is de luchtvochtigheid voor winterverblijfplaatsen van vleermuizen in deze ruimtes te laag. Figuur 3.4 geeft een impressie van de buitenzijde van de bunkers en figuur 3.5 laat de binnenzijde zien.

Er is één grond bedekte bunker op het terrein ingericht als vleermuisbunker. Samen met vleermuiswerkgroep Drenthe is de bunker van binnen met zandkalksteen aantrekkelijk gemaakt voor vleermuizen en is er met veel moeite een vliegopening gemaakt in de 30 cm dikke stalen deur. Om de luchtvochtigheid op orde te krijgen is er in anderhalf jaar ruim 40.000 liter water ingestroomd. Het resultaat is dat er 20 gewone dwergvleermuizen overwinteren. Deze situatie geeft goed weer dat de bunkers zonder te treffen maatregelen niet geschikt zijn voor vleermuizen.

Figuur 3.3. Impressie binnenzijde loods.

Figuur 3.4. Impressie buitenzijde grond bedekte bunker.

Figuur 3.5. Impressie binnenzijde grond bedekte bunker.

Door de woningbouw zullen geen beschermde waarden voor vleermuizen verdwijnen. Het plangebied kan gebruikt worden als foerageergebied, maar deze functie is niet essentieel en kan ruimschoots door de omgeving over worden genomen.

Ook zullen er door de woningbouw geen essentiële vliegroutes verdwijnen. Er zullen geen bomen gekapt worden en de functionaliteit van bestaande lijnvormige elementen zal niet worden aangetast door de voorgenomen plannen.

3.3.2 *Das, boommarter en steenmarter*

Het terrein rondom het munitiedepot is omheind met een stevig hekwerk en daarom niet direct toegankelijk voor grotere zoogdieren. Het terrein kan wel gebruikt worden door boommarters, maar de herbestemming van het munitiedepot zal hier geen negatieve effecten op hebben. In de directe omgeving van het munitiedepot komen veel dassen voor. Het Mantingerveld herbergt een aantal burchten waar voortplanting plaats vindt. In de directe nabijheid van het munitiedepot bevindt zich sinds kort een dassenburcht met een paar dieren. De wens van de beheerder om het depot toegankelijk te krijgen voor de das is vooralsnog niet in vervulling gegaan.

Het perceel waar woningbouw plaats gaat vinden biedt geen waarden voor zwaar beschermde zoogdieren. Er zijn geen opstallen, stortplaatsen, puinbulten of andere elementen voor de steenmarter aanwezig. Ook voor de boommarter is er geen geschikt leefgebied aanwezig, vanwege gebrek aan volwassen bomen.

Het perceel en de directe omgeving kan wel dienst doen als foerageergebied voor soorten als das, steenmarter en boommarter. Echter deze functie is niet essentieel en kan ruimschoots door de omgeving worden gecompenseerd.

De planlocaties kunnen dienst doen als leefgebied en foerageergebied van enkele algemene en licht beschermde (tabel 1 van de Flora- en faunawet) soorten zoals de egel, veldmuis, bosmuis en kleine roofdieren als wezel en hermelijn.

3.4 Vissen, amfibieën en reptielen

3.4.1 *Vissen*

In het plangebied bevindt zich geen water. Het voorkomen van beschermde vissoorten kan hierdoor op voorhand worden uitgesloten.

3.4.1 *Amfibieën*

Voor beide planlocaties geldt dat ze in de bekende verspreidingsgebieden liggen van de poelkikker, heikikker, rugstreeppad en kamsalamander (bron: RAVON).

Door de herbestemming van het munitiedepot zullen geen beschermde waarden voor amfibieën verdwijnen.

Op het perceel waar woningbouw gaat plaatsvinden ontbreken watertjes, vennen of plassen. Daarmee kan voortplantingshabitat worden uitgesloten. Daarnaast ontbreekt het aan geschikt landhabitat voor (beschermde) amfibieën. Deze soorten hebben struwelen, bos of anderszins opgaande begroeiing met een strooisellaag nodig als landhabitat. Het voorkomen van de

soorten poelkikker, heikikker, rugstreeppad en kamsalamander kan hierdoor worden uitgesloten.

Wel kunnen enkele algemene, licht beschermde (tabel 1 van de Flora- en faunawet) soorten als bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander de planlocatie gebruiken als landhabitat, hoewel deze soorten ook niet in grote aantallen worden verwacht.

3.4.2 Reptielen

De plangebieden liggen midden in de verspreidingsgebieden van de adder en levendbarende hagedis (bron: RAVON). Echter ontbreekt het zowel op het terrein van het munitiedepot als de percelen waar woningbouw plaats gaat vinden aan een functionele leefomgeving. Zowel de adder als de levendbarende hagedis hebben een structuurrijke open omgeving nodig met afwisseling van vochtige en droge delen. Het terrein van het munitiedepot is dicht begroeid met bomen met een droge ondergrond waardoor geschikt habitat voor de adder en levendbarende hagedis ontbreekt. Het perceel waar woningbouw plaats gaat vinden bestaat grotendeels uit een structuurarme monocultuur van Engels raaigras. Daar waar de bosaanplant plaats heeft gevonden is de ondergrond droog en de overwoekerd met pioniersvegetatie. Er is voor reptielen geen geschikt habitat aanwezig in het plangebied.

3.5 Ongewervelden

Ook de aanwezigheid van beschermde ongewervelden in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten. Er komen hier noch waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikt habitat voor zwaarder beschermde libellen, kevers of aquatische soorten.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage I) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Tabel 4.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	T 1	T 2	T 3	VR	Vervolgstep
vogels	alg. voorkomende broedvogels	mogelijk				x	Werken buiten broedseizoen
Zoogdieren	alg. voorkomende soorten	mogelijk	x				Alg. vrijstelling
Amfibieën	Alg. voorkomende soorten	mogelijk	x				Alg. vrijstelling

Bescherming status Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; licht beschermd, T 2 = Tabel 2; middelzwaar beschermd, T 3 = Tabel 3; zwaar beschermd, VR=Vogel Richtlijn.

4.2 Effectbespreking en aanbevelingen

4.2.1 Natura-2000

De plangebieden bevinden zich in de directe nabijheid (binnen een straal van 3 kilometer) van het Natura 2000-gebied Mantingerzand. In de regel dient dan een toetsing aan de Natuurbeschermingswet te worden doorlopen. De provincie Drenthe is bevoegd gezag in deze. Neemt u met hen contact op om hier meer duidelijkheid over te verkrijgen. Indien gewenst, is Bureau FaunaX bereid deze toetsing uit te voeren.

4.2.2 NNN/EHS

Het munitiedepot bevindt zich binnen de NNN/EHS. In de regel dient dan een toetsing aan de EHS te worden doorlopen. De provincie Drenthe is bevoegd gezag in deze. Neemt u met hen contact op om hier meer duidelijkheid over te verkrijgen. Indien gewenst, is Bureau FaunaX bereid deze toetsing uit te voeren.

4.2.3 Algemeen voorkomende broedvogels

Alle broedvogels in Nederland zijn tijdens de broedtijd beschermd; hun nesten en legfels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen (globaal de periode 15 maart – 15 juli) kan verstoring voorkomen worden. De bosschages die door de ontwikkeling verdwijnen dienen buiten het broedseizoen, optimaal in de periode september tot en met februari, geroid te worden. De Flora- en faunawet kent echter geen standaardperiode voor het broedseizoen, het gaat erom of er een broedgeval is. Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en er voorkomen wordt dat zich op het werkterrein broedvogels vestigen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken. Dit dient dan wel plaats te vinden onder begeleiding van een ecooloog.

4.2.4 *Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er kan een aantal licht beschermde soorten voorkomen in het plangebied, zoals bijvoorbeeld verschillende soorten amfibieën en kleine zoogdieren. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage I) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden dekking te verwijderen. Hierdoor worden eventueel aanwezige dieren vooraf bewogen een andere verblijfplaats te zoeken.

4.3 Overzicht vervolgstappen

Om de werkzaamheden binnen de kaders van de Flora- en faunawet uit te voeren, bevelen wij de volgende vervolgstappen aan:

- **Natura 2000-gebied Mantingerzand:** Informeer bij de provincie Drenthe of een toetsing aan de Natuurbeschermingswet dient te worden doorlopen.
- **NNN/EHS:** Informeer bij de provincie Drenthe of een NNN/EHS toetsing moet worden uitgevoerd.
- **Licht beschermde soorten:** Het naleven van de zorgplicht (zie paragraaf 4.2)
- **Algemeen voorkomende broedvogels:** Het werken buiten het broedseizoen (ongeveer half maart – half juli) om verstoring van nesten te voorkomen, anders inschakelen ecologische begeleiding.

5. BRONNEN EN LITERATUUR

Alterra (2015). Synbiosis kaartenmachine Natura 2000 | Beschermde gebieden. Via: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

FLORON (2015) Verspreidingsatlas planten. Via <http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Korsten, E. en Regelink, J.R. (2010). Cursus herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en ander ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur. *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl

RAVON (2009). Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën. In opdracht van het ministerie van LNV, Gegevensautoriteit Natuur.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (2014). Soortenstandaards (huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis). Ministerie van Economische Zaken.

BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
 - Artikelen 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet is van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1, 2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrictlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode of ontheffing
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar kan worden gewerkt volgens een door het Ministerie goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens een goedgekeurde *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt wordt, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht

moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is. Daarnaast moet worden voldaan aan de zorgplicht

Tabel 3-soorten: Dit betreffen de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets'. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan vier criteria worden voldaan:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 4) er wordt voldaan aan zorgvuldig handelen (zie paragraaf 'Zorgvuldig handelen' hieronder).

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt tijdens het broedseizoen een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

Naast de bescherming tijdens het broedseizoen, is in 2009 voor vogels een aangepaste lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Dit betreft vogelsoorten die de nestplaats jaarrond gebruiken of soorten die jaarlijks terugkeren naar hetzelfde nest. De lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bestaat uit vijf categorieën:

- 1) Nesten die, behalve tijdens het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 3) Nesten van vogels, zijnde niet koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet tot nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- 5) Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie zijn niet onder alle omstandigheden jaarrond beschermd, maar vragen wel extra onderzoek. Middels een omgevingscheck zal voor deze soorten onderzocht moeten worden of voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar is. Ook kan sprake zijn van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die nesten van vogelsoorten uit deze categorie wel jaarrond beschermd maken.

Een ontheffingsaanvraag voor vogels wordt getoetst middels een 'uitgebreide' toets.

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid op actieve wijze alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.